

الوسائل المفيدة للحياة السعيدة (للمحرمين والجمعية)

Tagabolo nafamaw jenamaya puma yé.

Sheikh Abd al-Rahman ibn Nasir al-Sa'di (Alla ka hine be a ma)

Kitabu min tɔgɔ ye ko "taabolo nafamaw jenamaya puman ye" Shekou Abdul Rahman bin Nasser Al-Saadi ye min seɓe, o be kunadiya bere bere sababuw jefɔ ka bɔ limenya jonjon ka famuya la, A be kalankela bilasira ka taa dusu sigi la ni limenya ni baara puma sira fe, ani Alla kofɔ, ani kaari, ani ka tagasi Alah ka nemaw la, ani pumaya, ani jigi sɛmɛ, ani sabari, ani kow jatemine cogo puman , o be penemaya basigi sira bila i jan kɔrɔ, penemaya sabati ni ani min ye ankunandiya taye ka ben penemaya yelemali yelemali ma.

Fɛn nafama siraw, janamaya puma ye.

A walafila

**Sheikh Abd al-Rahman ibn Nasir al-Sa'di
(Alla ka hine ba ma) boro**

Nabilali kuma

Tano be Alla ye, a lemi tanoli bela jeni ba ye, Ne be sereya ko tigi gere tey fo Alla kelenpe, jɛɔgɔ tɛ min na, ani n'be sereya ko Muhamadu ye a ka jon ye, ani a ka ciden ye. Alla ka nema ni aka kisi be a ye, ani aka denbaya, ni a ka sohabaw ye¹

¹ Sohaba ye : kira ka taamaɔgɔɔnw.

Okofe: cana Dusukun ka lafiya, ni dususuman. ani aka nisɔndiya, ani a haminankow ni a dusukasiw wilili, o ye bee ka jinini fen ye, o sababu fe jenamaya puman be sɔɔ, ani nisɔndiya be dafa. Diinan be o kunw dow ye , o kun dow ye jenemaya tagasiraw ye, o kun dow ye bara ye, o bee te se ka dafa fo muminiw ye. Nga mɔgo gerew ta fan fe, hali ni o ka sɔɔ cogo dɔ la ani kun dɔ la, o la hakilitigiw be cesiri min na, nga fen puman cama be ojin, minnu nafa ka bon, minnu sabatinine, ani minnu cogoya ni o laban ka fisa.

Nga ne bɛna kun minnu fo ni kitabuni kɔɔ , o ye sababu minuw jigila nkɔɔ ka ben ni lapiniba ma, belajeni be cesirila min la.

O dow ka caman sɔɔ ala, o balola baloko puman la, ani ka jenamaya ke panamaya puman la, dow desela o beela, obalo la mɔgo kunnagow la balo cogo, Ani mɔgo tɔɔɔninw la jenamayala, ani dow be o ni jɔɔɔn ce, kaben o ka bensema ma. Alla lebe bensema dibaga ye ani deme be jini alelefe ere bee la, ani juguya bee geni la.

bɔnda: limeniya ni bara pumanw

O kun belebelebaw, a boyɔɔ ani a sigilan, o ye limeniya ni bara tilennenw ye. Alla kɔɔ tani ko:

(مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْتَبَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ 97)

Mɔgo o mɔgo ka bara puman ke, ce la walima muso la, ka sɔɔ a le ye limeniya бага ye - Siga te

ala, an bena jɛnamaya puman kɛ o tigi ye, ani an bena o sara ka ja ka tɛmɛ o tunbɛ min kɛ la fɔlɔ fɔlɔ la. Surat Nahli¹

Alla kɔrɔtani ye mɔgɔw lalɔnniya ani ka lahirita mɔgɔ ye min bɛ limɛniya ani bara puman lajin, ko jɛnamaya puman bɛ o ye dunya ni kɔnɔ ani sara puman bɛ a ye dunya kɔnɔ ani sabatili so kɔnɔ.²

O kun yɛrɛ yɛrɛ ye: mɔgɔ minnu limɛnɛyala Alla ma limɛniya akika la, o min bɛ na ni bara pumanw ye ani minnu bɛ dusukunw lapa, jogɔpɔmɔyɛ, dunya, ani lɔn laban, lasuluw bɛ o bolo, o bɛ nisɔndiya sababuw bɛɛ sɔrɔ minnu la, ani jɔrɔnanko, ni hami ani dusukasi sababu minnu bena o ma.³

O bɛ kanu ni nisɔndiya kow kunbɛ ni son ye ama, ani walepumanlɔn ye, ka bara kɛ ni o ye cogoyala min bɛ nafa lasɛ o ma. ni o ka bara kɛ ni o ye o cogo la, o bɛ nisɔndiya ba sɔrɔ o la, ani aka toli ani barika nataw, sɔrɔ o ka sabati ani o ka baraka la, ani walepumanlɔn law ka sara jigiyali la, ani fɛnba cama, minuw ka hɛrɛ ni o ka baraka ka ca ka tɛmɛ ni nisɔndiyaw kow kan, o min ye a nafa ye.

O bɛ fɛn kɔniyaniw ani tɔrɔyaw ani haminankow ani dusukasi kow kɛlɛ ka bɛn, a bɛ sɛ ka kɛlɛ ni fɛn minuw ye , ani ka fɛnw nɔgɔya o bɛ sɛ ka minw nɔgɔya, ani ka mɔpu fɛn kan, o tɛ sɛ ka o yɛrɛ

¹ Li denw la soura

² Sabatili so ye : kiyama lɔn

³ Lɔn laban: kiyama

latanga kabo fen minuw tɔɔya ma. O cogoya la, o be nafa sɔɔ gereya kow la, minw be nafa kabo kele cogo puman ani kolɔn ani fanga la, ani sabari ani sara puman, o ye kobaw ye, gɛɛyaw be se ka nogoya ni kow min ye, nisɔndiya kow ani jigiya pumanw be bila o non la, ani nata Alla ka fisamateya ni a ka sara la, i nafa kira, Alla ka nema ani kisi be a ma, ka fɔ hadisi kenema la, tuma min na a ko:

«عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءٌ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءٌ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَلَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ»

« limeniyabaga ka ko ye kabako ye de! cana a ka ko beɛ ye here. Ni nisɔndiya ko ka sɔɔ a be Alla walepumanlɔn, o be ke here ye a ma. Ni ko jugu do ye a sɔɔ , a be sabari, o be ke here ye a ma. Wa o te ke mɔgo si ye fo limeniyabaga.” muslim ye o lakali

Alla Kira nema ni kisi be a ma ko, limeniyabaga ka tɔɔ, ani a ka pumanya, ani a ka baraw tɔɔ be caya ka ben fenw-fenw bena a sɔɔ kabo nisɔndiya ni gereya kow la; o le kosɔn i be mɔgo fila sɔɔ minuw lajarabila here ni ko jugu la , nga fran-fran si ya be ke o ni pongɔ ce lajarabi waati la, o ye ka ben o ka limenya fanga ma, ani o ka kewali pumaw . Mɔgo mi kɔfo la, ni ni mangutu fila ye, a be here , ni juguma kun ben, ni fen ye an ye min fo, kopumalɔn ani sabari, ani min be tugu o la, a be nisɔndiya sɔɔ, ani a be hamina kow ni dusukasi kow wili , ani siranyan kow, ni dusu degu, ani kabo panamaya kuna guya ma. ani a be panamaya puma be dafa a ye

dunya kɔnɔ. To kelen mi ma o mangutu sɔrɔ, a be ɛrɛ ko kunbɛn, cogaya jugu la ani danateme la, a jogo be cejuguya, a fana be a kunbɛn inafɔ biganw ni natabaya ye ani siranya, a be o beke ka sɔrɔ a dusu lanfiyani tɛ, a le yere pagamini le yɔrɔ caman, a akili siginite siranya boro mukosɔn a kanufenw kana bɔsi a la, ani adafe mɔgɔw ka kuma cama, ko fan gere ye ka fɔ adamaden ni tɛ fa, nii be fɛn gerɛw le nata tunma cama, a bese ka sɔrɔ, walma a ta sɔrɔ, hali ni a ye lapini sɔrɔ, o bɛɛ la siran ya te bɔ a dusu la, ka bɛn an ye mi fɔ, wa a be ko gerɛnw kunbɛn ni siranyako jugu ye, i kana jinigalike yere tɔrɔya ko miw bɛna a sɔrɔ, kuna guya be o dɔ ye, hakili jugu be jigi a kɔnɔ, a ka siranya bese cogoya la fo a lihalaw be pagami tagafan te sɔrɔ a ka jɛnemaya la, sabula miriya te sara gere la, sabari fɛnɛ te a la minbe dɔbɔ a ka gereya la.

Ni bɛɛ lajɛni sereyala ni ke kafilɛ ye, o misaliya jɔgon cɛma, nika ajate mine ani ka suma mɔgɔw cogoyama, i bɛna fran fasiya ba sɔrɔ limɛniya jonw minbe barake ka bɛn a ka limɛniya ma, ani min ma ke o jɔgɔnnaye, o ye kafɔ ko dina be mɔgɔ lasu kataga dije ma Alla ka sɔnila, ani a ye fisamateya mi ke a ka jonw ma ani bonpe cama.

Ni limɛnya jon lajarabila ni bana ye walima fangadaya ye, walima o jɔgona gere kabɔ kow la, minu bese ka mɔgɔ kelen kelen bɛɛ lajarabi, cena ni adamaden ka limɛnya ye ani a ka kari ye ani a ka dije ye Alla ka sɔn min la- a be nisɔdiya sɔrɔ. a yere

te a dusu bila fen ka fen ma latige a ye, a be mogo file a ka afisa ya ni min ye, afanate mogo file min ka fisa ni a ye, tuman do a yere la nisondiya ni a dusu sigi be boje ka teme mogo kan min ye dunya fen bee soro, a ma kari soro.

Inafu i be mogo soro min ma baarake ka ben limeniya ma, ni o lajarabila fagadanya la, walma a ye dunya fen dow jen, i be o tigilamogo soro kunagoya jugumanla.

O miseliya gere ye min ye, tumanamina ni siran sababu ani dusukasi sababuw ye adamaden soro, i be limenyaba tigi soro a dusu sabatinile, a nin sumanile, asabatini a ka kow ke cogoya la ani kow nogoya la, ko min bena akan, ka ben a seko dama yira ma, kabo miriya ni kuma ni baara la, afana ki yere la ben ka ben ni lajarabili ko ma, o mi file niye o lebe adamaden lanfiya, ani ka asabati.

Inafu i be limenya beli soro, lihala min be o fogogoya, tumanamina ni sirayan ko do ya soro a dusu be goya , a le yere be pagami, a miriyaw be caya, a sirani be ke a kon, ko fara kenema siranyaw kan, ani dusukuna siranya min te se ka fu, ni mogo suguyaw ni cogoya yereyere ma soro a ye minuw mako be lamagali caman la, o fanga bena ban, ka ben a ka limenya baliya ma, min be sabari nogoya mogo ma, kerekere ya boro ma lihala gerenw la , ani nisongoya la.

mogo puma ani mogo jugu , mumini ni kafiri be jogon soro cefarya karan la ani fen mi be doko siran

ya la, nga mumini be o lugu dan ni a ka limenya ba ye ani a ka sabari ye ani a ka jigiseme Allah kan, ani a ka sara jateme, fen minbe dɔfara a ka cefariya kan, a be dɔɔ a ka siran ya la , a be ko gerenw nɔɔya a ma, Alla kɔɔtani ko :

{...إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ...}

{...ni a be dimi sɔɔ la, cena olu fene be dimi sɔɔ la inafɔ a be dimi sɔɔ cogo mi, kala okan a be fen jigiya la Allah yɔɔ o lu te mi jigiya ...} [Surat Nisa:104]² O be Allah ka deme kerekereɔni sɔɔ ani a mi be siranya bɔ o la. Alla kɔɔtani ko:

{...وَأَصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ}

{a ye sabari, cena Allah be ni sabari bagaw ye} [Surat anfal:46]

pumaya keli danfenw ye ni kuma ye ani bara ye. sababu minuw be hamina kow ni gamina kow ani siranɔa kow bɔ mɔɔ kan, a ye pumaya keli danfenw ma ni kuma ani bara ye, ani ko puma gerew , o bee ye here ni bara pumaya ye, o kɔɔɔ Allah be hamina kow ni gamina kow kɔɔta kabo mɔɔ puma kan, ani mɔɔ jugu ka ben o ka pumaya cogoya ma, nga mumini niyoro dafani, a fana be danfara sabula a la pumaya kela ni kɔɔɔ diya, ani a sara puman jigiya .

Allah be puma ya nɔɔya a ma, ka ben fen ma a be mi jigiya heere ka sɔɔlila, Allah be ko juguw bɔ a

¹ Mɔɔ ka sura

² Musow la sura

kan ni a ka kɔnɔɔ geya ye, ani a ka sara jigiya numanw ye, Allah kɔɔtani ko:

﴿لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ اتَّبِعْهُ إِنَّهُ يَفْضَحُ اللَّهُ فَمَن يُفْضَحْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ۝۱۱۴﴾

heere te o ka jɔɔye cama la fo ni min ka namarɔyali ke saraka bola walima jumaya ya la walima ben la mɔɔw ni jɔɔn ce, ni mi ye o ke Allah ka diɔe jini kɔson, an bena sara ba di a tigi ma. [Surat nisa:114]¹

Allah kɔɔtani ye lalɔnyali ke ko ni fen bee ye here ye mɔɔ ye mɔɔ mi ye o ke, here be here gere sama, a be tɔɔya gen, mumini baraji pinila Allah be o sara sara ba la, o sara baw dɔ ye: hamina kow ni gamina kow ni ko gerenw be wili.

**Ni ye danfara ye: ki jija bara dɔ ma kabɔ
baraw la walima lonni dɔ ma kabɔ lonni
nafamaw la.**

Sababu min dɔ be siran ya jɔni kabɔyi, ani dusu kasi, kabɔ ko gerenw la, o le ye ka i patelen bara nafama la ani lonni nafama kelila, cena o be dusu lanfiya kabɔ a miriba ma jɔɔna kow la. Tuman dɔ la, a be jina sababu min ka a bila hami ni gami la , a be nisɔndiya, ani dɔbe fara a ka fari foni kan, o min file ni ye ten, mumini ni mɔɔ gere ka kan o la. Nga mumini be tɔw dan ni a ka limenya ye ani a ka kɔnɔɔ geya ye ani a ka baraji jini ye a ka barala ni

¹ Musow la sura

lonni ye a be mi kalan na walima mogo be a kalan min na, ani a be bara puma min kela, ni a kela bato ye, a be o bato ke, ni a kela dunya bara do ye, walma lada do ye a be ganiya puma do o la, ani a be o dunya ko ke ka a yere demen Alla bato la, o mi file ni ye ke noba be o la mogo ka kisi la kabo hamina ni gamiw ni jorona kow ma, mogo joli le lajarabi la ni jorona kow ye ani ko gerenw meni ye, bana suguya caaman ka a soru, a ka keneya fila nafama kela o ye(a ka pina ye, sababu min ka a dusukasi ani ka lasiran, ani ka a pantelen a ka baraw la).

A kakan, a bena bara min ke a ye ke bara ye min kadi a ni ye mi be a ni lanfiya, aka cala o be se ka ke sababu ye abe lapini ko nafama soru, Alla le ye lonnibaga ba ye .

ka miriya bee bila lon ya bara kan abe lon min na. fen min do be hami ni siranya gen o ye ka hakili bee bila mirila bi bara kan ka ben min be a pakoro.

Ani a kana joro waati nataw la, ani a kana nimisa waati temeni ma, o koson Alla kira- nema ni kisi be a ma- ye tanga jini kabo hami ni Dusukasi ma, Dusukasi te nafa ke fen temeniw la a te se ka la seriko a fana te se ka kun ben,

hami be se ka mogo toro hami minbe soru ko nataw siranya sababu la, adamaden kanga

ka a la lon kow le joro,

a be a ka jija bee ke a ka bi lon ni a ka bi waati pali le la, ni o sabatila dusu kono a be baraw dafali nogyo a ma, a fana be dusu sigi soru kabo hami ni

dusukasi ma. Nabi puma tunkela, tumamina ni a ye duawu do ke walima a ye aka mantonw lasu ka taga duawu ka fara deme pini kan Alla fe ani ka nata Alla ka fisamateya la abe o lasu fene ka ta sebe ani jija kan kase ko oka lapini sorɔ, o ka duawu ke fen min la. o k'o yorɔ ma jan-jan kabo fenna o ka duawu ke min gen la, sabula duawu ni bara le be taga jogɔfe, adamaden be a jija fen la minbe a nafa dina la ani dunya konɔ, a be a tigi dali a ka lapini ka palila, a be deme pini ke Alla fe o la.

Alla kira ko nema ni kisi be a ma

(اٰخِرُصُّ عَلَىٰ مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِيْنُ بِاللّٰهِ وَلَا تَعْجِزْ، وَاِذَا اَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ: لَوْ اَنْيَ فَعَلْتُ كَذَا كَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلٰكِنْ قُلْ: قَدَرُ اللّٰهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَاِنْ لَوْ تَفْتَحْ عَمَلَ الشَّيْطٰنِ)

i jija fenna fen mi be inafa, deme pini Alla fe i kana dese o la, ni fen doyi sorɔ, i kana fo ni ne tunka ke ten, a tunbe ke ten, nga i ya fo Alla le ka latige , ni min jala a ye a be o le ke, cena kafa ni ne tun ka ke ten o kuma be sitana ka bara le dayere mogɔ jan. Muslim ye o lakali Alla kira (nema ni kisi be a ma) ye kafoli ke kow jumaw la korɔsili la lihala bee la, ani deme pini Alla fe, ani mogɔ kana a yere majigi dese ye, min ye saliya minbe mogɔ torɔ, ani ka son ko temeniw ma, ani ka Alla ka latigew file.

Ani a ye kow ke tilan yorɔ fila : tilan do la, adamaden be se ka jijalike o sorɔlila walima a be do sorɔ o kow la, walima a be torɔya do pɔni kabo a yere ma walima a be do bo a torɔya la, adamaden bi jija

ni fenw pinila ani a be deme pini Alla fe. Tilan yoro tokelen ye: adamaden seko te o la, o la adamaden be i dusu sigi ani a be dije , ani ka son o ma , sika te ka fo ko ni lasilu korosili ye nisondya sababu ye , ani hami ni gami taga sababu ye.

ni ye danfara ye : Alla kofoli cayali

sababuba min dobe dusukun lanfiya ani ka dusu suman, o ye Alla kofa cayali ye , cana non ba le be o la dusu suma la , ani dusu lanfiyali la, ani ka kisi kabo hami ni gami ma Alla korotani ko:

(...أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ)

a ye a toromalo, dusuw be suma ni Alla kofa le ye. Surat Raad¹ Alla kofoli non ba le be a la ni lapini yere ka sorolila, ani adamaden be fen min jigiya Alla yoro kabo sara puman ni baraji la.

Ka Alla ka nemaw kofa kenekantaw ani dogoniw A be cogo la Ka Allah ka nemaw kofa kenegge taw ani dogoniw, cana ka nema kolon ni ka kofa, o ba ke Alla be hami ni gami joni kabo moggo ma, ani a be moggo lasu ka taga barikada li ma o min ye loyrobaw san korotani alnatagala soro ko adamaden be fangadaya la walima a magene walima o jogo gerew kabo lajarabili kow la,

cana ni a ye Alla ka nema jatebo nema min ke la a ye o min te se ka jatebo caya ko jugu boro, ani ka lajarabiliw file , lajarabili te foyi bo a ka nema cema.

¹ Sanperenkan sura

O kuma tɔyi , ni Alla ye adamaden lajarabi ni gerɛya kow dɔ ye ani masuba kow dɔ ye, ni a sela ki sabari ka diɲe latige ma ani ka son a ma , o gerɛya be nɔgɔya a ma ani cama be bɔ a la, adamden ka baraji pini ko gerenw la ani a ka Alla bato sabari sira fe ani a ka diɲe lajarabili ma o be nisɔndiya bila a ka kow gerenw la, baraji pini diya be a lapina tɔɔya kɔ.

Ka filelike ka taga mɔgɔ ma an ka fisa ni mɔgɔ miw ye. fen ba min dɔ be mɔgɔ nafa ni yɔɔ la, o ye ka bara ke ni Alla Kira (nema ni kisi be a ye) ka an lasu min ma a ka hadisa kenema kɔɔ.

(انظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزِدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ)

A ye a duguma mɔgɔw file, a kana a janfe mɔgɔw file, sabula ole kateli ka a bali ka Alla ka nema lagisi. Musilim ye o la kali. Cena ni adamaden ye ni lakɔɔsili tɔ a ɲe kɔɔ, a be a yere ye mɔgɔ cama ɲe lanfiya la, ani fenw minw denni be a la, garizige ani garizige kow, a lihala kela cogo cogo, a ka siran ni hami ni gami be ban, ani ko o fara a ka nisɔndiya kan, ani a ka nisɔndiya la Alla ka nema min ke a ye mɔgɔ kan minuw be a duguma penemaya la.

tumaw tuma ni adamaden tagasila Alla ka nema la, nema dogoniw ani nema bangeniw, dina herew ani dunya herew a ba sɔɔ ko Alla ye a son here cama la , ani a ye a kisi kabɔ ko jugu cama ma siga tala ko o min file ni ye o be hami ni gami gen kabɔ mɔgɔ ma, ani a be ninsɔndiya ni sawa lase mɔgɔ ma.

ni ye danfara ye minbe kuma: Ka jija ka haminan kow bɔyi ani ka ninsɔndiya sababuw sɔrɔ.

sababu minbe nisɔndiya lase mɔɔ ma ani ka haminan kow bɔ mɔɔ kan o ye ki jija sababu bɔlila sababu minw bena ni hamina kow ye, ka sababu jini minw be nisɔndiya lase mɔɔ ma. O ye ka jina ko gerɛnw tɛmɛniw kɔ mi tese ka laserikɔ, ka a lɔn ko ki hakili to o fɛnw la, o ye ko gansa kɛ ye, ani fɛn min tese ka jan, o ye nalɔmaya ni fatɔya ye, fo a ye a yɛrɛ ni kɛlɛ kabɔ o miri ma, a be o cɔɔya la a be a ni kɛlɛ kabɔ siranya ma ka ben ko nataw ma, a be miri gansa le la kabɔ fangadaya ma walima siranya walima o jɔɔn gerɛw kabɔ balawu ko la, a be minuw miri a ka jɛnamaya ko nataw la. Fɔ a ya lɔn ko kow nataw mɔɔ ta lɔn mi bena kɛ a kɔnɔ kabɔ hɛrɛ ni juguma ni nataw ni tɔɔya kow la, o bɛɛ lɔni be Alla le bɔrɔ, foyi te adamandɛn ma fo ki jija hɛrɛ ka sɔrɔlila ani tɔɔya gɛni , adamadɛn ya lɔn ko ni a ye siranya bɔ a yɛrɛ la ka ben ko nataw ma, ani a ka a jigisɛmɛ Alla kan a ka ko janlila, ani a ye a dusu sabati o la, ni a ye o kɛ , a be dusu suma sɔrɔ, a lihala be jan, a ka hami ni gami be ban.

duawu kɛ cogo fɛn min dɔ be mɔɔ nafa ko nataw korisilila, o ye ka ni duawun kɛ, Alla kira (nɛma ni kisi be a ma) tunbe duawu min kɛ:

«اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي،
وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي إِلَيْهَا مَعَادِي، وَاجْعَلْ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ،
وَالْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ»

Ya Alla! na dina laƙan nye min be ne ka kow
latanga, i ka na duniya laƙan, ne ka jɛnemaya be min
koƙo, ne ka lahara laƙan n'ye ne seriko yɔɔɔ ye min
ye,

i ka here cama fara ne ka jɛnemaya kan minbe ke i
bato ni ka dije sɔɔɔ sababu ye, i ka saya ke ne ma
lanfiya ye kabo ko jugu be la. Musilim ye o lakali A
ka kuma o cogola:

«اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فَلَا تَكْلِنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لَا
إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»

Ya Alla! ne be i dalila i ka hine la, i kana ne to ne
yere ma pankami kelen la, i ka ne la kow bee lajeni
laƙan, tigi sitey fo i le kelen.¹ Abu dawd ye o lakali ni
sira kenema ye. Ni adamaden ye ni duawu fo a ka
jɛnemaya ni a ka dina pan be sɔɔɔ min koƙo, ni a
dusukun ani ganiya juma ye, ani ki jija fena fen
minbe seka a lajini fa , Alla be a tigi ka duawu jabi
ani a ka nata fenw ani a ka bara a ye , a ka hami be
yelema ka ke nisondiya ni sawa ye.

**ni ye danfara ye: ka kow be ya jugumaw
jatemina.**

sababu la nafama minbe mogo nafa, ka siranya ni
hamiw wili, ni ko do ka jon sɔɔɔ, a ki jija ka seka o

¹ Tigi si ma kan ni bato ye fo Alla kelen pe

kow dogoya, a ka kow bee la juguma jatemine, kow bese ka laban min ma, a be a dusu mafa o kan, na ye o ke a ki jija ka do bo o ko la a seko damayira la, ni dusu sabati ye ani jija nafama ye ,a hamiw ni a gamiw be nogoya, o jija fanani be ke here soroli la, ani toroya wili la.

Tuman mina ni siran ya sababu ye a soro ani banaw ani fangadanya ani ka dese a ka diana kow soro la, a ka o kun ben ni dusu suma ye ani sabati, a ka sabati sabati ko puman la, sabatili toroya kow kan, a be do bo a geraya la a be a ban fana, kerekere boro ma na ye a dusu bila ko jugu boli kan ka ben a se ko ma, o la dusu suma ni jijali ko jugu korotali o be la jin a le la min be a lapina masubakow ma.

Ani a be a ni kele kase ka fanga kura soro ko gerenw kun beli la, ani ki semetigiya Alla ani ka lanaya puman ke a la, sika tala ni kow la nafa belebele ba ye nisondiya ani dusu suma soroli ye, ani adamande be sara telima min jigiya walima sara nataw, o min file ten o lonnile , o jogon cama ke la .

**ni ye danfara ye: dusu ka fanga , ani dusu
ka toroya bali ya ani dusu sigi.**

Filaba minuw be dusukun banaw la, o yere toyi , minuw yere be fari koro keneya ko: o ye dusukun fanga ani toro beliya ani dusubo beliya ka ben jateminaw kunta ma ani miriya juguw be min se mogoma. Dimi ani pagamini o ye sababu ye min toro ka bon, ni mogoma min ka masuba kow ni kanu tununi

miri, a akacala ko o fenw be a bila hamiw ni gamiw ni dusukuna banaw ani farikoro banaw la, ani jigitiye min ni mɔɔw ye ojugu ya yɔɔw ye ka caya.¹

jigisemeli Alla la ni dusu sabati la Alla kan, ani ki semetigiya Alla kan, a ma yere to miri ya juguw boro, ani miriya juguw yere ma a le mara, a lala Alla la, a ye Alla ka fisamateya nata, o be hamiw ani gamiw gen ka bo a ma, ani dusukuna bana ni farikoro bana cama bo a kan, dusukun be fanga ni dusu suma ni nisondiya soɔ mi tese ka lakali, doɔɔso joli joli le fala miri ya jugu banaw koson, ni fenw yere ka non joli joli le bo mɔɔ sabatiniw dusukun la kuma te mɔɔ deseniw ma, a ye mɔɔ joli joli le ke naloma ni fato ye, mɔɔ min kisi la o ye Alla ka min lanfiya, ani a ka min ben a sen ma a dusu keɔlila ka se ka sababu nafamabaw di a ma, minbe dusu sabati ka fanga di a ma ani minbe siranya bo ala. Alla koɔtani ko:

﴿...وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ...﴾

Ni mɔɔ o mɔɔ ka a jigi la Alla kan, Alla be o tigi wasa... [surat toɔak:3]² O koro le be ko Alla be a tigi wasa kabo fenna fen min be a joɔ a ka dina kow ani a ka dunya kow la.

Mɔɔ mi ye a jigi seme Alah kan, o ye dusu geɔ tigi ye, miriya kow te non bila a dusu la, kow jugu te a dusu bo, sabula a ba lon ko kow be dusu ka lanfoya

¹ Sereya: o ye ka lon.

² Furusa sura

le yira, ani siran ya ko jugu can yere te min la, a ba lon kafa ni mago mi ye i yere semetigi ya Alla la, Alla be o tigi ka kotigiya bee ta, ani a be la Alla la a hakili be sigi ka ben Alla ka lahiri ma, a ka hami ni a ka siranya bee be taga ka bo a la, a ka gereya ko be yelema nogoya ko la, a ka jorona ko be yelema nisondiya la, a ka siranya be yelema lakana la, o la an be Alla korotani dali laha fiya la, ani a ka fisamateya ke an kan ni dusukun fanga ye ani dusukun sabatili ye, ani jigi bee semeli ye Alla la, jigiseme min Alla ye here bee ta a tigiw ye, ani ka toro ya ko ani tipeni ko bee bo o ma.

Ni ye danfara ye: Ka mago deli ka son mago gerew ka lebu ma .

Alla kira la kuma la Alla ka kisi ani nema be a ma:

«لَا يَفْرَكُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا خُلُقًا آخَرَ»

Mumini kana mumini muso koniya koniya ko jugu la kaben a jogo jugu do ma, sabula jogo numan do be a la abe jen min ma Muslim ye ni lakale.

Nafa belebeleba fila:

A do la kelen: ka ladilikan ke kataga furu jagon ka bara jagon jalima, ani masuruya mago ani teri ani barake jagon, ani mago o mago sinji be a ce walima bara be ani jagon ce, ani a kakan i ye i ni degi ka fo ko a te ke ko fo lebu walima fiye walima fen koniya ni, ni i ko sorɔ, I ye sumalike ni ce ani fen min wajibiyala i kan walima fen kakan i ma kabo masuruya lila ani toli la kanu kan, ni ka hakili to a la

ɲumanyaw la, ani lapini kerekereɲiw ani lapinibaw la, ni o fileliye jogo juguw la ani jogo ɲumanw lakɔɔsili ye, teriya ani masuruyali be dume ani i be akili sigi sɔɔ.

Nafaba filana: o ye hami ani sirapan wili liye, ani hakili sigi, ani ka dume hake wajibiyaniw ani hake kaniniw ye, hakili sigi be sɔɔ fan fila la, ni mɔgo miniw ma son ka bara ke ni fen ye Alla kira (Alla ka nema ni kisi be a ma) ye min fɔ, nga a le ye kopan yelema ani ka ko juguw kɔɔsi, ani ka ɲan tugu ko ɲumanw kan, jagoya a bena siran, jagoya fen minbe ani a ɲongo gere ce kanu la bena ɲagami, hake caman bena tige, o ku kakan ka minunuw lataga.

Ladilikan min nafa ka bon kosebe Mibe o kɔfe oye kuma saba tuguniye ɲogon la(Nka a be ke kalanbaka ɲanfe ko kuma kelen le): Mɔgo caman kabɔ ko ba tigiw la o be o yere ladeli masuba kow ani siranya kow wagati la sabari ni hakili sigi kan. Nga ko misenniwiw la ani ko deniw la o be ɲɔɔ, o hakili be ɲagami, o sababu ye ko o lu ko o yere ye ko baw la, ka ko fitiniw toyi o ka o tɔɔ ani a ka non bila o hakili la, hakili tigi be a hakili sigi ko misenniwiw ani ko baw la ani a be dume ɲini Ala fe ola, ani a kana a toyi ɲankami wagati kɔɔ, ola ko fitini be nɔgaya a ma inafɔ ko baw nɔgɔyala a ma cogo mina. A hakili be sigi ani a dusukun be lafiya.

Ni ye Danfara ye: kana i yere to haminankow ko.

Akiliman be a lon ko jenamaya berɛberɛ ye jenamaya juman ani dusukun fere ani ka lon ko a ka surun kosebe, a makan a ye a ye a kuntagala surunya ni hami ye ani ka a yere bila dusukasi kow la, o min file o be jenamaya juman fon jɔgɔn ya, a be siran a ka jenamaya jan mukosɔn a kana ke hamiw ani dusu cen ye, faran fasi te mɔgɔ juman ni mɔgɔ jugu ce ola, nga mumini be segesegeli ke ni mankutulu ani ka nin ba sɔrɔ, ani nin nafama teliya boro ma (duniya) ani laban boro ma(lahara)¹

Ka sumalike Alla ka nemaw ce ani fen min ka a sɔrɔ kabɔ masubaw la, Akakan a ye kotuguni ni masuba dɔ ka a sɔrɔ walima a siran la a jan ko a sumayalike a la nema sɔrɔ niw la dinan boloman ani dunia tala, ani fen ce fen min ka a sɔrɔ nisongoya ko la, ni a ko ola jɔngoma a bena a ka nema caya lon, ani a ka nisongoya kow ka dɔgɔya.

Ani a be sumalike o cogo la a be siran fen min ka keli jan kabɔ tɔrɔya la, ani jatemine caman kisili la a ma, a kana toyi jate fitini be giliya jate caman ma, o ye a ka hami ni a ka siranya be taga, ani a be fenba nataw jatemine minuw bese kasɔrɔ, a be a yere laben o ma ni a kela, ani a be barake kase ka jɔnnini

¹ Lahara ye: kiyama ye.

ke o fen baw minuw make folon ani ka minuw kela ko olu wili walima ka fanga dogoya.

Mogow ka toroya be o yere kan ni i mi mako don ola, Ko nafamaw do ye ka lon ko mogow ka toroya i ma kerekere niya boro ma o ka kuman juguw, o te i toro nga a be o lu yere le toro, fo ni i yere ki mako don ala, Ani i kana toyi a ye se ki i dusukunna kow mara. Ola a bi toro inafu a ka o toro cogo mina, nga ni ma a bila i hakili la a te i toro foyila.

I ka penamaya jan ka a kasa diya ni miriya nafamaw ye. A lon ko i ka penamaya tuguni be i ka miriyaw la, ni i ka miriyaw kela fen la mi nafa be seriko i ma dinan boloman ani duniya kono o la i ka penamaya jala, ni o te i ka penamaya goyala.

Ka bara jogonyali ke Alla koson kana ke danfew koson, Fen minw nafa ka bon kosobe haminankow gen lila, o do ye ka fo ko i be walepumanlon jini Alla doron le fe. Ni i ye ko puman ke mogow do ye min ka hake be i kan, walima min ka hake te i kan, i ka lon ko o le ye ko ka bara ke Alla ye. I kana i hakili bila mogow la i nema la min ma, inafu Sebagaya bee tigi Alla ka fo cogo min na a ka danfen kerengerenniwa ka ko la:

{إِنَّمَا نَطْعَمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا 9}

{An be a balo Alla doron koson, An te a ka sara ni a barikala fe}. Surat nisa

O be kolo geleya denbaya ni denw bara jogonyali la ani o ka jenjogonya li fanga tumaw tuma i sela ka

juguma gen kabɔ o ma, i be lanfiya i hakili be sigi, lanfiya sababuw dɔ ye jogo pumanw ani ka bara ke kaben makoya ma, ni a make ni degu ye minbe i jɔɔ, i bena seriko ni nisongoya ye ka bɔ jogo pumanw sɔɔ lila, yɔɔ la i ye sira gɔlɔni ta yɔɔ min na. O ye lɔnniya ba le ye , ani ka fen sanuma ni fen pumanw bɔ fen nɔgɔniw la, O la, dɔ be fara sanuya fenw kan ani nɔgɔw be tunu.

Ka hami fen nafamanw la sani i be janto ko juguw la. I ka ko nafamaw ke i jan bila yɔɔ ye ani i ye barake ka o kow sabati, ani i kana janto ko juguw la; i yere cogola ni o ye kabɔ sababuw la minuw bena ni hami ni dusukasi ye, i yere deme ni hakili sigi ani ka i ni degi sebena baraw kan.

ka baraw jɛnabɔ joona joona Fen nafama dɔ ye min ye, o ye ka bara ke yɔɔni kelen, ka se ka lanfiya ko nataw la, ni baraw ma ke a wagati la, bara kɔɔmaw be lajin jɔgon kan i ma, bara nataw fana be fara o kan, a keko be gereya, ni ye fen bee lajeni ke a wati la, i bena fen nataw ke ni miri ya puma ye ani fanga ye.

Ka kow bɔgnɔngɔ kɔɔ kaben o nafaw ma ani ka miriya ta mɔgɔw fe A kakan ika janla tɔmɔli ke bara pumaw la, ka ben o nafa ma, ani ika faran-faran siyali ke fenna i ni be jingen la ka taga min fe, ani i be min natala kosɔbe, o sina le be nani kow farifaga ye ani wasabali ya, i ki yere deme o kan ni miriya puman ye, ni miriya pini ye, mɔgɔ te nimisa min ye miriya pini ke ,ani i ka janpili ke fen la i be fe ka mi

ke, ni ye denganya soro kafa ko nafa be a la , ani ni
i ka ganiya ta, i jigi seme Allah kan Allah be mogɔ
kanu minuw be o jigi seme Allah kan

tano be be Alla ye dunya be tigi.¹

Ani nema ni kisi be anw kuntigi Muhamed kan
ani a ka so mogɔw ani a ka schabaw.

¹ A ba ka kitabu laban ni Alla tano ye

الفهرس

Fen nafama siraw, panamaya puma ye.	2
A walafila	2
Sheikh Abd al-Rahman ibn Nasir al-Sa'di (Alla ka hine ba ma) boro	2
Nabilali kuma	2
bɔnda: limeniya ni bara pumanw.....	3
Ni ye danfara ye: ki jija bara dɔ ma kabo baraw la walima lɔni dɔ ma kabo lɔnni nafamaw la.	9
ni ye danfara ye : Alla kofɔli cayali	12
ni ye danfara ye minbe kuma: Ka jija ka haminan kow bɔyi ani ka ninsɔndiya sababuw sɔrɔ.....	14
ni ye danfara ye: ka kow bɛ ya jugumaw jatemina.....	15
ni ye danfara ye: dusu ka fanga , ani dusu ka tɔrɔya bali ya ani dusu sigi.	16
Ni ye danfara ye: Ka mɔgɔ deli ka sɔn mɔgɔ gerɛw ka lebu ma	18
Ni ye Danfara ye: kana i yerɛ to haminankow kɔ.....	20